

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อ เสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาแนวทางในการพัฒนาการจัดระบบสารสนเทศของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ในเขตการศึกษา 10 ซึ่งสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อ เสนอแนะ ดังต่อไปนี้

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการจัดระบบสารสนเทศของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ
- 2) เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาการจัดระบบสารสนเทศของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ

5.2 การดำเนินการวิจัย

5.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 285 คน ประกอบด้วยศึกษาธิการอำเภอจำนวน 95 คน ผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอ จำนวน 95 คน และนักวิชาการศึกษา จำนวน 95 คน

- 2) กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางของ R.V. Krejcie และ D.W. Morgan ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 165 คน ประกอบด้วย ศึกษาธิการอำเภอ จำนวน 55 คน ผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอ จำนวน 55 คน และนักวิชาการศึกษา จำนวน 55 คน การเลือกกลุ่ม

ตัวอย่างใช้วิธีกำหนดตามลักษณะเป็นรายจังหวัดและกลุ่มอย่างง่าย

5.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน 2 ชุด คือชุดที่ 1 เป็นแบบสำรวจ และชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นเองโดยผ่านผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามได้เท่ากับ 0.95

5.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยทางไปรษณีย์และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองได้ส่งแบบสอบถามจำนวน 165 ฉบับ ได้รับกลับคืน 157 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.15

5.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมได้ ผลวิจัยนำไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS/PC⁺ ดังนี้

- 1) ข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่และค่าร้อยละ
- 2) ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5.3 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปผลได้ดังนี้

5.3.1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันในการดำเนินการจัดระบบสารสนเทศของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ในเขตการศึกษา 10

- 1) สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ เป็นสำนักงานขนาดเล็ก ตั้งอยู่ในที่ว่าการอำเภอโดยมีห้องทำงานเป็นของตนเอง มีบุคลากรในสำนักงานจำนวน 5 คน ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีองค์การหรือคณะกรรมการรับผิดชอบ วัตถุประสงค์ในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานและเพื่อการวางแผนการศึกษา

นอกจากข้อมูลด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมแล้ว มีการเก็บรวบรวมข้อมูล

เกี่ยวกับประชากรในวัยเรียน มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำเป็นสารสนเทศ ปีละ 1 ครั้ง มีเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบตรวจสอบ และทั้งคณะกรรมการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล มีการจำแนกข้อมูลสารสนเทศเพื่อเก็บรักษาเป็นหมวดหมู่ เก็บรักษาข้อมูลสารสนเทศไว้ในแฟ้มข้อมูล และประมวลผลข้อมูลด้วยมือ

2) สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ มีการนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนการศึกษา (แผนพัฒนาการศึกษาประจำปีและแผนปฏิบัติการประจำปี) วางแผนบริหารงานทั่วไป การรายงานผล การประสานงาน การติดตามและประเมินผล การควบคุม การวางแผนตั้งและจัดสรรงบประมาณ การปรับปรุงพัฒนางาน การให้บริการแก่หน่วยงานอื่นและเพื่อการประชาสัมพันธ์

3) สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ยังไม่มีเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ใช้ในการจัดระบบสารสนเทศ การสนับสนุนการจัดระบบสารสนเทศ โดยให้ความรู้แก่บุคลากรที่รับผิดชอบ การจัดหาวัสดุและครุภัณฑ์และการจัดสรรงบประมาณให้โดยเฉพาะ งบประมาณในการจัดระบบสารสนเทศต่ำกว่า 3,000 บาทต่อปี และยังไม่มีสถานที่หรือห้องปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดระบบสารสนเทศโดยเฉพาะและเป็นสัดส่วน

4) สำนักงานศึกษาธิการอำเภอยังไม่มีการจัดทำสถิติการให้บริการและสถิติผู้มาขอใช้บริการข้อมูลและสารสนเทศ ลักษณะการให้บริการใช้วิธีมอบเป็นเอกสารที่ได้จัดทำไว้แล้วให้กับผู้มาขอใช้บริการ สำหรับวัตถุประสงค์ในการให้บริการข้อมูลและสารสนเทศเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์หน่วยงาน

5.3.2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการจัดระบบสารสนเทศของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ในเขตการศึกษา 10

1) สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 93.00 มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.39 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 87.90 มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งปัจจุบันอยู่ระหว่าง 1 - 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 45.86 เคยได้รับความรู้หรือได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดระบบสารสนเทศมาแล้ว คิดเป็นร้อยละ 61.15 และไม่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการใช้เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ คิดเป็น

ร้อยละ 82.80

2) สภาพปัจจุบันในการจัดระบบสารสนเทศทั้ง 6 ด้าน ของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ โดยภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับ "มาก" เมื่อพิจารณาแต่ละด้านทั้ง 6 ด้าน พบว่า มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก "มาก" เช่นเดียวกัน และด้านการนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ มีการดำเนินการมากเป็นอันดับแรก สำหรับผลการวิเคราะห์รายละเอียดแต่ละด้าน พบว่า

(1) การเก็บรวบรวมข้อมูล เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า ทุกรายการมีการดำเนินการอยู่ในระดับ "มาก" 3 อันดับแรก ได้แก่ การประสานงานและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับหน่วยงานทางการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามระยะเวลาที่กระทรวงกำหนด และการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้

(2) การประมวลผลข้อมูลเมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า ทุกรายการมีการดำเนินการอยู่ในระดับ "มาก" 3 อันดับแรก ได้แก่ การประมวลผลข้อมูลด้วยมือ การใช้กระบวนการทางคณิตศาสตร์มาจัดทำข้อมูลให้เป็นสารสนเทศ และการสรุปข้อมูลให้มีความหมายพื้นฐานโดยการรวมยอดของข้อมูลแต่ละรายการ

(3) การจัดเก็บรักษาข้อมูลและสารสนเทศ เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า ทุกรายการมีการดำเนินการอยู่ในระดับ "มาก" 3 อันดับแรก ได้แก่ การจำแนกข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการเก็บรักษาเป็นหมวดหมู่ตามชนิดของข้อมูลและสารสนเทศ การตรวจสอบแก้ไขข้อมูลและสารสนเทศที่เก็บรักษาให้เป็นปัจจุบัน และการเก็บรักษาข้อมูลและสารสนเทศตามลักษณะงานของการบริหาร

(4) การนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า ทุกรายการมีการนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในงานนั้นๆ อยู่ในระดับ "มาก" 3 อันดับแรก ได้แก่ การวางแผนปฏิบัติการประจำปี การวางแผนพัฒนาการศึกษาประจำปี และการรายงานผล

(5) การสนับสนุนการจัดระบบสารสนเทศ เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า

มีการดำเนินการอยู่ในระดับ "มาก" มีเพียงวิธีการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการจัดระบบสารสนเทศให้กับบุคลากรที่รับผิดชอบ คือ ส่งไปเข้ารับการฝึกอบรมตามโครงการของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ การจัดให้ไปศึกษาดูงานการจัดระบบสารสนเทศของหน่วยงานอื่นและการเชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ที่สำนักงานเท่านั้น ที่มีการดำเนินการอยู่ในระดับ "น้อย"

(6) การนำเสนอและการให้บริการข้อมูลและสารสนเทศ เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า ทุกรายการมีการดำเนินการอยู่ในระดับ "มาก" 3 อันดับแรก ได้แก่ การจัดทำข้อมูลและสารสนเทศเพื่อบริการแก่หน่วยงานอื่นในลักษณะป้ายนิเทศแสดงแผนภูมิ และคำสถิติต่างๆ การนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศแก่ผู้มาขอใช้บริการได้รวดเร็ว ครบถ้วนและถูกต้อง และสามารถให้บริการข้อมูลและสารสนเทศแก่หน่วยงานอื่น ๆ ที่มาขอใช้

3) ปัญหาในการจัดระบบสารสนเทศ ผลการวิเคราะห์สรุปได้ดังนี้

การจัดระบบสารสนเทศของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ โดยภาพรวมมีปัญหาลงอยู่ในระดับ "น้อย" เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า มีปัญหาลงอยู่ในระดับ "น้อย" ทุกด้าน ยกเว้นด้านการสนับสนุนการจัดระบบสารสนเทศเท่านั้น ที่มีปัญหาลงอยู่ในระดับ "มาก" สำหรับผลการวิเคราะห์รายละเอียดแต่ละด้าน พบว่า

(1) ปัญหาในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีอยู่ในระดับ "น้อย" เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า มีปัญหาลงอยู่ในระดับ "น้อย" ทุกรายการยกเว้น ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลของหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวนบุคลากรที่ทำหน้าที่ตรวจสอบข้อมูล และความครบถ้วนของข้อมูลที่ได้รับคืนเท่านั้น ที่มีปัญหาลงอยู่ในระดับ "มาก"

(2) ปัญหาในการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล มีอยู่ในระดับ "น้อย" เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า มีปัญหาลงอยู่ในระดับ "น้อย" ทุกรายการยกเว้น จำนวนบุคลากรที่ทำหน้าที่ในการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลเท่านั้น ที่มีปัญหาลงอยู่ในระดับ "มาก"

(3) ปัญหาในการเก็บรักษาข้อมูลและสารสนเทศ มีอยู่ในระดับ "น้อย" เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า ทุกรายการมีปัญหาลงอยู่ในระดับ "น้อย"

(4) ปัญหาในการสนับสนุนการจัดระบบสารสนเทศ มีอยู่ในระดับ "มาก"

เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า ทุกรายการมีปัญหาอยู่ในระดับ "มาก"

(5) ปัญหาในการนำเสนอ และการให้บริการข้อมูลและสารสนเทศมีอยู่ในระดับ "น้อย" เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับ "น้อย" ทุกรายการยกเว้นเครื่องมือที่ใช้ในการให้บริการเท่านั้น ที่มีปัญหาอยู่ในระดับ "มาก"

4) ความต้องการในการจัดระบบสารสนเทศ ผลการวิเคราะห์สรุปได้ ดังนี้

(1) การจัดระบบสารสนเทศของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ จะมีประสิทธิภาพนั้น ต้องได้รับการจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมจากงบปกติ ต้องได้รับการจัดสรรวัสดุ ครุภัณฑ์ เพิ่มขึ้นทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ และต้องมีเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์

(2) คุณลักษณะของบุคลากรที่รับผิดชอบ ในการจัดระบบสารสนเทศ ของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ต้องมีความรับผิดชอบในหน้าที่ มีความกระตือรือร้นในการทำงานและ มีการวิเคราะห์ปัญหาและรู้จักแก้ปัญหา

5.3.3 แนวทางในการพัฒนาการจัดระบบสารสนเทศ

แนวทางในการพัฒนาการจัดระบบสารสนเทศ ของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอในเขตการศึกษา 10 เมืองส์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้คือ

1) ศูนย์ข้อมูลกลางและหน้าที่ความรับผิดชอบ

ผู้วิจัยได้เสนอให้สำนักงานศึกษาธิการอำเภอเป็นศูนย์ข้อมูลกลางในการปฏิบัติงานด้านระบบข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษามีหน้าที่และความรับผิดชอบในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดระบบสารสนเทศ ประสานงานการเก็บรวบรวมข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำเป็นดัชนีทางการศึกษา จัดเก็บรักษาข้อมูลสารสนเทศและนำเสนอข้อมูลสารสนเทศโดยมอบหมายให้นักวิชาการการศึกษา จำนวน 2 คน เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดระบบสารสนเทศของศูนย์ข้อมูลกลาง

2) กระบวนการในการจัดระบบสารสนเทศ

ในการจัดระบบสารสนเทศประกอบด้วยกระบวนการที่สำคัญ 4 ขั้นตอน คือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล การเก็บรักษาข้อมูลสารสนเทศ และการนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ

3) การประเมินผลการจัดระบบสารสนเทศ

การประเมินผลการจัดระบบสารสนเทศ ได้เสนอให้มีการประเมินผล 4 ด้าน คือ ด้านปริมาณ ด้านเวลา ด้านคุณภาพ และด้านการนำไปใช้ประโยชน์

5.4 อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญและที่น่าสนใจและควรแก่การนำมาอภิปรายหลายประการ ดังนี้

1) จากการสำรวจข้อมูลในเบื้องต้นพบว่า สำนักงานศึกษาธิการอำเภอร้อยละ 90.00 ยังไม่มีเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ใช้ในการจัดระบบสารสนเทศ จึงทำให้บุคลากรไม่ได้รับการฝึกอบรมให้มีความรู้ความสามารถในการใช้เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ ดังนั้น สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ควรจัดสรรเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ให้กับสำนักงานศึกษาธิการอำเภอครบทุกอำเภอ แล้วจัดฝึกอบรมบุคลากรส่วนนี้ ให้มีความรู้ ความสามารถในการเรื่องดังกล่าว เพื่อจะได้นำความรู้และเทคนิควิธีการไปใช้ในการจัดระบบสารสนเทศของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2) สภาพปัจจุบันในการจัดระบบสารสนเทศทั้ง 6 ด้าน คือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การประมวลผลข้อมูล การเก็บรักษาข้อมูลและสารสนเทศ การนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ การสนับสนุนการจัดระบบสารสนเทศ และการนำเสนอและการให้บริการข้อมูลสารสนเทศโดยภาพรวมและรายด้าน มีการดำเนินการอยู่ในระดับ "มาก" ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิตติพงษ์ ชันดี (2534) ได้ศึกษาการจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศของโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า การจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศของโรงเรียนโดยส่วนรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ "มาก"

สำหรับสภาพปัจจุบันในการจัดระบบสารสนเทศ ด้านการสนับสนุนการจัดระบบสารสนเทศของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ จากการวิจัย พบว่า มีการสนับสนุนการจัดระบบสารสนเทศในภาพรวมอยู่ในระดับ "มาก" เมื่อพิจารณาแต่ละรายการปรากฏว่า รายการที่มีการสนับสนุนในระดับ "มาก" ได้แก่ วัสดุ ครุภัณฑ์ งบประมาณ สถานที่ และการควบคุมติดตามประเมินผล ซึ่ง

สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนา จินดาวัฒน์ (2534) ที่ได้ศึกษาการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการวางแผนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตการศึกษา 5 พบว่า โรงเรียนมีการสนับสนุนปัจจัยการจัดระบบสารสนเทศในเรื่องวัสดุ ครุภัณฑ์ งบประมาณ สถานที่ และการติดตามกำกับดูแลการจัดระบบสารสนเทศในระดับ "มาก" แต่จากการสำรวจข้อมูลในเบื้องต้น พบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบสารสนเทศเห็นว่า การสนับสนุนในเรื่องดังกล่าวของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ยังไม่เพียงพอยังมีความต้องการที่จะได้รับการสนับสนุนเพิ่มขึ้นอีก ทั้งนี้อาจเนื่องจากสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ไม่ได้รับการจัดสรรวัสดุ ครุภัณฑ์ และงบประมาณเพื่อการนี้โดยเฉพาะ ดังนั้น วัสดุ ครุภัณฑ์และงบประมาณที่ใช้ในการจัดระบบสารสนเทศจึงต้องแปะมาจากงบปกติส่วนหนึ่ง ซึ่งผู้เกี่ยวข้องกับการจัดระบบสารสนเทศมีความคิดเห็นว่า สำนักงานศึกษาธิการอำเภอได้สนับสนุนให้มากแล้ว แต่ก็ยังไม่เพียงพอที่จะสามารถดำเนินการจัดระบบสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพได้

ในเรื่องการพัฒนาคความรู้การจัดระบบสารสนเทศ แก่บุคลากรที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ สนับสนุนให้บุคลากรศึกษาจากเอกสารด้วยตนเองในระดับ "มาก" ส่วนการส่งบุคลากรไปเข้ารับการอบรม การจัดให้ไปศึกษาดูงาน และการเชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้สนับสนุนในระดับ "น้อย" ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พงกะพรหม ตะกมลทอง (2537) ที่ได้ทำการศึกษาการพัฒนาระบบสารสนเทศ เพื่อการวางแผนการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด มีการสนับสนุนในเรื่องการพัฒนาด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดระบบสารสนเทศ ให้กับบุคลากรที่รับผิดชอบในระดับ "ปานกลาง" ทั้งนี้เนื่องจากสำนักงานศึกษาธิการอำเภอมิงบประมาณจำกัด การที่จะส่งบุคลากรไปเข้ารับการฝึกอบรม หรือจัดให้ไปศึกษาดูงาน หรือเชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ในเรื่องดังกล่าว ต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก และสำนักงานศึกษาธิการอำเภอไม่มีงบประมาณเพื่อการนี้โดยเฉพาะ

แต่จากการสำรวจข้อมูลในเบื้องต้น พบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบสารสนเทศ มีความต้องการที่จะได้รับการอบรมด้านความรู้ และเทคนิควิธีการจัดระบบสารสนเทศ ดังนั้น จึงเป็นเรื่องที่สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ จำเป็นต้องเร่งหา

วิธีที่จะมาพัฒนาบุคลากรในส่วนนี้ให้มีความรู้ ความสามารถในการเรื่องดังกล่าวเพราะหากไม่รับ
ดำเนินการแล้วจะเป็นผลให้การดำเนินการจัดระบบสารสนเทศ ของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ
ยังมีสภาพการดำเนินงานภายใต้ปัญหาเช่นนี้ต่อไป

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าสภาพปัจจุบันด้านการสนับสนุนการจัดระบบสารสนเทศของสำนักงาน
ศึกษาธิการอำเภอ ในภาพรวมมีการสนับสนุนอยู่ในระดับ "มาก" แล้วแต่ก็ยังเป็นปัญหาอยู่ เพราะ
ถ้าพิจารณาอย่างแท้จริงแล้วจะพบว่า การสนับสนุนการจัดระบบสารสนเทศ มีระดับคะแนนเฉลี่ย
อยู่ในระดับ "มาก" ซึ่งค่อนข้างต่ำลงมาอยู่ในระดับ "น้อย" ดังนั้น จึงควรดำเนินการให้อยู่ใน
ระดับ "มากที่สุด" เพื่อจะช่วยให้ปัญหาด้านนี้ลดน้อยลง

3) ปัญหาในการจัดระบบสารสนเทศทั้ง 5 ด้าน คือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การ
วิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล การเก็บรักษาข้อมูลและสารสนเทศ การสนับสนุนการจัดระบบสาร
สนเทศ และการนำเสนอและให้บริการข้อมูลและสารสนเทศโดยภาพรวมมีปัญหในระดับ "น้อย"
เมื่อพิจารณาแต่ละด้านปรากฏว่า มีปัญหาอยู่ในระดับ "น้อย" มีเพียงการสนับสนุนการจัดระบบสาร
สนเทศเท่านั้น ที่มีปัญหาอยู่ในระดับ "มาก" ปัญหาในการจัดระบบสารสนเทศ มีประเด็นที่ควรนำ
มาอภิปราย ได้แก่

การเก็บรวบรวมข้อมูล มีปัญหาอยู่ในระดับ "น้อย" เกือบทุกรายการ ยกเว้น ความ
ร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลของหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ระยะเวลาในการเก็บ
รวบรวมข้อมูลจากบุคคลากรที่ทำหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และความครบถ้วนของ
ข้อมูลที่ได้รับคืน มีปัญหาอยู่ในระดับ "มาก" ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปรีชา พัวนุกุลสมภ์
(2527) พบว่า การเก็บรวบรวมข้อมูลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงราย มีปัญหาใน
เรื่องผู้ให้ข้อมูลไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร และผู้เก็บข้อมูลไม่มีเวลาเพียงพอในการเก็บรวบรวม
ทั้งนี้อาจจะ เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลไม่เห็นความสำคัญของการให้ข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลถูกถามบ่อยเกินไป
แบบฟอร์มเก็บข้อมูลไม่ชัดเจน และขาดการประสานงาน ดังนั้น สำนักงานศึกษาธิการอำเภอต้อง
รับหาวิธีแก้ไขโดยการประสานงานอย่างใกล้ชิดและชี้แจงเผยแพร่ให้ผู้ให้ข้อมูล เห็นความสำคัญของ
ระบบสารสนเทศ หากผู้ให้ข้อมูลตระหนักถึงความสำคัญของระบบสารสนเทศ น่าจะก่อให้เกิดการเก็บ
รวบรวมข้อมูลได้รับความร่วมมือมากขึ้น การวางแผนปฏิบัติการในการเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้ให้ข้อมูล

ที่ี้น่าจะช่วยลดภาระการให้ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลลงได้บ้าง ได้แก่ การวิเคราะห์ปริมาณข้อมูลและสารสนเทศที่ห้องการการพิจารณาความสัมพันธ์ของข้อมูลเดิมกับข้อมูลทีห้องการ การกำหนดปฏิทินการเก็บรวบรวมข้อมูลรวมทั้งการปรับปรุงแบบฟอร์มเก็บข้อมูลให้ง่าย และสะดวกต่อการกรอกข้อมูลโดยคำที่ีใช้ควรชัดเจนกระชับรัด เข้าใจง่าย สามารถสื่อความหมายให้เข้าใจตรงกัน ก็จะสามารถลดปัญหาเหล่านี้ได้

การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล มีปัญหาอยู่ในระดับ "น้อย" เกือบทุกประการ ยกเว้นในเรื่องจำนวนบุคลากรที่ทำหน้าที่ในการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลมีปัญหอยู่ในระดับ "มาก" ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทองเพชร จุมปา (2530) ซึ่งได้ศึกษากระบวนการออกแบบและพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 6 พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินการพัฒนาระบบสารสนเทศได้แก่การขาดบุคลากรในการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล ในเรื่องนี้สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ สามารถที่จะลดปัญหานี้ลงได้โดยการอบรมบุคลากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีความสามารถในการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล ก็จะช่วยผ่อนคลายปัญหาการขาดบุคลากรได้มาก

การสนับสนุนการจัดระบบสารสนเทศ จากผลการวิจัยพบว่า สำนักงานศึกษาธิการอำเภอได้ดำเนินการสนับสนุนอยู่ในระดับ "มาก" ดังที่กล่าวแล้วในตอนต้น แต่ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดระบบสารสนเทศ ยังมีความคิดเห็นว่าการสนับสนุนการจัดระบบสารสนเทศมีปัญหอยู่ในระดับ "มาก" ทุกรายการ ได้แก่ การขาดงบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ บุคลากรไม่เพียงพอ การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ และสถานที่ในการดำเนินการจัดระบบสารสนเทศ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนา จินดาวัฒนะ (2534) พบว่าในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการวางแผนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 5 มีปัญหาเกี่ยวกับ การขาดวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการเป็นสัดส่วน บุคลากรในการจัดระบบสารสนเทศและขาดหน่วยงานรับผิดชอบในการให้ความรู้และฝึกอบรมบุคลากร และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิวัฒน์ วงศ์ตระกูล(2532) พบว่า ปัญหาการจัดระบบสารสนเทศของกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ บุคลากรไม่เพียงพอและได้รับงบประมาณน้อย ทั้งนี้ อาจจะเนื่องมาจากสำนักงานศึกษาธิการอำเภอยังไม่ได้ได้รับการจัดสรรอัตรากำลังตามกรอบที่กำหนดไว้ ทำให้จำนวนบุคลากรที่มีอยู่ไม่

เหมาะสมกับปริมาณงานที่มีมากและจากการสำรวจข้อมูลในเบื้องต้น พบว่า สำนักงานศึกษาธิการอำเภอส่วนใหญ่ มีความต้องการอัตรากำลังเพิ่มขึ้นเนื่องจากปัจจุบันมีอัตรากำลัง จำนวน 5 คน ซึ่งรวมถึงศึกษาธิการอำเภอและผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอด้วย ทุกคนต้องปฏิบัติงานตามโครงสร้างการบริหารงานและงานพิเศษอื่น ๆ ตามที่กระทรวง จังหวัด และอำเภอมอบหมายอีกด้วย นอกจากนี้ยังมีความต้องการสถานที่หรือห้องปฏิบัติงานเกี่ยวกับระบบสารสนเทศเป็นส่วนหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจากสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ยังไม่ได้ตั้งเป็นเอกเทศมีสำนักงานเป็นของตนเอง จึงต้องอาศัยที่ว่าการอำเภอโดยมีห้องทำงานอยู่ร่วมกับหน่วยงานอื่น ซึ่งทำให้ไม่สะดวกในการปฏิบัติงาน ดังนั้น สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ควรหาทางแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เร่งบรรจุบุคลากรให้ครบตามกรอบอัตราที่กำหนดไว้หากไม่สามารถกระทำได้ ก็ต้องเร่งฝึกอบรมบุคลากรที่มีอยู่ ให้มีความรู้ความสามารถและจัดหาเครื่องมือที่ทันสมัยมาใช้ในการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลก็จะเป็นผลดีในการลดภาระ และจำนวนบุคลากรลงได้

สำหรับสถานที่ หรือห้องปฏิบัติการในการจัดระบบสารสนเทศสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ควร ปรับปรุงให้มีความเหมาะสมกับการปฏิบัติงานตามสภาพของแต่ละสำนักงาน ให้เป็นส่วนหนึ่งและมีความสะดวกในการทำงาน

5.5 ข้อเสนอแนะ

5.5.1. ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

- 1) ควรจัดสรรงบประมาณให้สำนักงานศึกษาธิการอำเภอดำเนินการจัดระบบสารสนเทศโดยเฉพาะ
- 2) ควรจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ สนับสนุนการจัดระบบสารสนเทศของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอโดยเฉพาะเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ให้อำเภอละ 1 เครื่อง เพื่อใช้ในการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล เก็บรักษาข้อมูลสารสนเทศ และนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ
- 3) ควรมอบหมายให้ศูนย์สารสนเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ จัดฝึกอบรมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบสารสนเทศของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ให้มีความรู้และ

สามารถใช้เครื่องมือคอมพิวเตอร์ได้

5.5.2 ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

- 1) ควรให้ความสำคัญกับการดำเนินการจัดระบบสารสนเทศของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอทุกอำเภอ ตลอดจนช่วยติดตาม กำกับดูแลและให้คำแนะนำ
- 2) ควรจัดให้บุคลากรที่รับผิดชอบในการจัดระบบสารสนเทศของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอทุกอำเภอ ได้พบปะเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็น เป็นประจำอย่างน้อย 3 เดือน 1 ครั้ง
- 3) สนับสนุนวัสดุ ครุภัณฑ์ สำหรับใช้ในการจัดระบบสารสนเทศของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ เท่าที่จะสามารถจะสนับสนุนได้

5.5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ

- 1) ควรปรับปรุงสำนักงานให้มีสถานที่ หรือห้องปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดระบบสารสนเทศให้เป็นสัดส่วน มีความสะดวก และเหมาะสมกับการปฏิบัติงาน
- 2) ควรจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ สำหรับการจัดระบบสารสนเทศเพิ่มเติมให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน โดยการจัดซื้อได้ด้วยเงินงบประมาณปกติ หรือขอรับการสนับสนุนจากบุคคลหรือคณะบุคคลภาคเอกชน
- 3) ควรส่งเสริมให้บุคลากรที่รับผิดชอบได้รับการฝึกอบรมด้านความรู้ และเทคนิควิธีการจัดระบบสารสนเทศที่ทันสมัยอย่างต่อเนื่อง และให้มีความรู้ ความสามารถในการใช้เครื่องมือคอมพิวเตอร์
- 4) ควรพิจารณาให้บุคลากรที่มีความรับผิดชอบ มีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีการวิเคราะห์และรู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่ม และมีมนุษยสัมพันธ์ มารับผิดชอบในการจัดระบบสารสนเทศ

5.5.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

- 1) ควรให้มีการศึกษาวิจัยในเรื่อง รูปแบบการจัดระบบสารสนเทศของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอในระดับเขตการศึกษา หรือระดับภาค หรือระดับประเทศ เพื่อเป็นการเปรียบเทียบ อันจะนำไปสู่รูปแบบการจัดระบบสารสนเทศของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอที่สมบูรณ์เหมาะสม

สมและมีประสิทธิภาพต่อไป

2) ควรให้มีการวิจัยในเรื่อง การประเมินผลการจัดระบบสารสนเทศของ
สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ในระดับเขตการศึกษา หรือระดับภาค หรือระดับประเทศ